FALSAFA

Qaxorov Pulotjon Xursanmurodovich (Samarqand davlat universiteti Urgut filiali "Pedagogika va jismoniy madaniyat" kafedrasi dotsenti v.b., falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD); pulatsamdu1988@mail.ru),

GO'ZALLIK VA AXLOQIY QADRIYATLARNING JAMIYATDAGI O'RNI VA AHAMIYATI

Annotatsiya. *Maqolada go'zallik va axloqiy qadriyatlarning jamiyatdagi o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Go'zallik, nafaqat estetik tushuncha sifatida, balki insonning ruhiy va ma'naviy holatini ifodalovchi muhim omil sifatida ko'riladi. Axloqiy qadriyatlar esa jamiyatdagi tartib, hurmat, adolat va inson huquqlari kabi muhim asoslarni tashkil qiladi. Tadqiqot ishida go'zallik va axloqiy qadriyatlar o'rtasidagi o'zaro aloqalar va ularning jamiyatda qanday shakllanishi, rivojlanishi va jamiyatning ijtimoiy-huquqiy tizimiga ta'siri tahlil etiladi. Shuningdek, go'zallik va axloqiy qadriyatlarning zamonaviy dunyoda qanday o'zgarishlarga uchragani va ularga bo'lgan qarashlar qanday evolyutsiyalashgani haqida so'z yuritiladi. Insonlarning go'zallikka bo'lgan ehtiyoji va axloqiy qadriyatlarni qo'llab-quvvatlash jamiyatdagi axloqiy va ma'naviy rivojlanishga hissa qo'shadi. Maqolada, shuningdek, go'zallik va axloqiy qadriyatlarning jamiyatda uyg'unlik va tinchlikni saqlashdagi muhim roli ko'rsatib o'tiladi.*

Kalit so'zlar: *go'zallik, axloqiy qadriyatlar, jamiyat, ma'naviyat, estetika, inson huquqlari, ijtimoiy rivojlanish.*

Кахоров Пулотжон Хурсанмуродович (Ургутский филиал Самаркандского государственного университета, и.о., доцента кафедры "Педагогика и физическая культура", доктор философии по философским наукам (PhD); pulatsamdu1988@mail.ru)

МЕСТО И ЗНАЧЕНИЕ КРАСОТЫ И НРАВСТВЕННЫХ ЦЕННОСТЕЙ В ОБЩЕСТВЕ

Аннотация. *В статье анализируется место и значение красоты и нравственных ценностей в обществе. Красота рассматривается не только как эстетическое понятие, но и как важный фактор, отражающий духовное и моральное состояние человека. Нравственные ценности, в свою очередь, составляют важные основы для порядка, уважения, справедливости и прав человека в обществе. В исследовательской работе будет проанализирована взаимосвязь между красотой и нравственными ценностями, а также их формирование, развитие и влияние на социально-правовую систему общества. Также рассматривается, как изменились взгляды на красоту и нравственные ценности в современном мире и как они эволюционировали. Потребность людей в красоте и поддержка нравственных ценностей способствуют моральному и духовному развитию общества. В статье также подчеркивается важная роль красоты и нравственных ценностей в поддержании гармонии и мира в обществе.*

Ключевые слова: *красота, нравственные ценности, общество, духовность, эстетика, права человека, социальное развитие.*

Kakhorov Pulotjon Khursanmurodovich (Urgut branch of Samarkand State University, Department of Pedagogy and Physical Education (PhD); pulatsamdu1988@mail.ru)

THE PLACE AND IMPORTANCE OF BEAUTY AND MORAL VALUES IN SOCIETY

Annotation. *The article analyzes the place and significance of beauty and moral values in society. Beauty is considered not only as an aesthetic concept, but also as an important factor reflecting the spiritual and moral state of a person. Moral values, in turn, constitute important foundations for order, respect, justice and human rights in society. The research work will analyze the relationship between beauty and moral values, as well as their formation, development and impact on the socio-legal system of society. People's need for beauty and support for moral values contribute to the moral and spiritual development of society. The article also emphasizes the important role of beauty and moral values in maintaining harmony and peace in society.*

Keywords: *Beauty, moral values, society, spirituality, aesthetics, human rights, social development.*

Kirish. Go'zallik va axloqiy qadriyatlar jamiyatning ma'naviy poydevorini tashkil etuvchi asosiy tushunchalardir. Ular nafaqat individual darajada, balki butun bir ijtimoiy tizimda o'zaro bog'liq tarzda rivojlanib, odamlarning jamiyatdagi o'rni va faoliyatini belgilaydi. Go'zallik, odatda, estetik tushunchalar, san'at, tabiat va inson tashqi ko'rinishidagi naqshlar orqali ifodalanadi. Biroq uning jamiyatdagi roli faqat tashqi ko'rinish bilan cheklanmaydi. Go'zallik insonning ichki dunyosini va uning hayotga bo'lgan munosabatini ham aks ettiradi. Zero, "Go'zallik bu tabiat va jamiyatdagi estetik ong va faoliyat asosida vujudga keladigan subyektning voqelikni idrok etish qobiliyatidir" [1;183-b.]. Estetik go'zallik, o'z navbatida, ruhiy holatni

yaxshilash, yaratuvchanlikni rag‘batlantirish va ijtimoiy aloqalarni mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega.

Axloqiy qadriyatlar esa insonlarning to‘g‘ri va adolatli xulq-atvorini belgilab, jamiyatda barqarorlik, hurmat va hamjihatlikni ta’minlaydi. Ular insonning o‘zini hurmat qilish, boshqalarni qadrlash va ijtimoiy mas’uliyatni his qilish kabi asosiy jihatlarni o‘z ichiga oladi. Jamiyatda axloqiy qadriyatlarning rivojlanishi, o‘zaro ishonchni, tinchlikni va barqarorlikni yaratadi. Go‘zallik va axloqiy qadriyatlar bir-birini to‘ldirib, jamiyatda estetik va axloqiy uyg‘unlikni yuzaga keltiradi. Bu ikkisi birgalikda ijtimoiy hayotning yuqori darajaga ko‘tarilishi uchun zaruriy omil bo‘lib, insonning ichki va tashqi dunyosi o‘rtasidagi uyg‘unlikni ta’minlaydi.

Tadqiqot ishida go‘zallik va axloqiy qadriyatlarning jamiyatdagi o‘rni va ahamiyati, ularning ijtimoiy taraqqiyotdagi roli, o‘zaro aloqalari va jamiyatning ma’naviy salohiyatini shakllantirishdagi o‘rni batafsil tahlil qilinadi. Shuningdek, bu tushunchalarning zamonaviy dunyoda, globalizatsiya va texnologik taraqqiyot sharoitida qanday o‘zgarishlarga yuz tutayotgani va ijtimoiy hayotdagi muhim ahamiyatini qanday saqlab qolishi masalalari ham ko‘rib chiqiladi.

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili. Go‘zallik va axloqiy qadriyatlarning jamiyatdagi o‘rni va ahamiyati mavzusidagi adabiyotlarni tahlil qilish, bu tushunchalarning tarixiy, madaniy va ijtimoiy kontekstda qanday rivojlanganini va hozirgi zamon jamiyatiga qanday ta’sir ko‘rsatishini tushunishga yordam beradi. Tadqiqotda ko‘rib chiqilgan asarlar, nazariyalar va fikrlar go‘zallik va axloqiy qadriyatlarning bir-biri bilan aloqasini chuqurroq anglashga imkon beradi.

Go‘zallik haqidagi falsafiy qarashlar qadimgi Yunoniston va Rim falsafasidan boshlab, zamanamizning estetik tushunchalariga qadar rivojlanib kelgan. Platon va Aristotel kabi faylasuflar go‘zallikni ma’naviy va axloqiy yuksaklik bilan bog‘laganlar. Platon go‘zallikni “ideal” va “boshqalar uchun foydali” narsalar bilan bog‘lab, uning axloqiy jihatini ta'kidlagan. Uning fikricha, go‘zallik haqiqiyligini va ma’naviy mukammallikni ifodalaydi [2;74-b.]. Aristotel esa go‘zallikni insonlar tomonidan hissiy qabul qilish va uni estetik hissiyotlar orqali ta’kidlash zarurligini ko‘rsatgan [3;89-b.]. Shuningdek, go‘zallik va axloqiy qadriyatlar o‘rtasidagi bog‘liqlikni ko‘rsatuvchi adabiyotlar ham mavjud. Masalan, XX asrning mashhur falsafiy adabiyotlarida, ayniqsa, Immanuel Kant va Friedrix Shillerning asarlarida, go‘zallik va axloqiy qadriyatlar o‘rtasidagi o‘zaro aloqalar keng yoritilgan. Kant go‘zallikni estetik baholash va axloqiy qadriyatlarni ajratishga harakat qilgan bo‘lsa-da, Shiller go‘zallikni axloqiy ideal sifatida qabul qilib, uni insonning ichki erkinligi va axloqiy qadriyatlari bilan bog‘lagan [4;115-b.].

Zamonaviy ijtimoiy adabiyotlarda esa go‘zallik va axloqiy qadriyatlarning jamiyatdagi roli va ahamiyati ko‘proq jamiyatning ijtimoiy-huquqiy tizimi, qadriyatlar tizimi va madaniy merosi bilan bog‘liq ravishda tahlil qilinadi. Jorj Lukach [5;228-b.], Maks Veber [6;173-b.] kabi ijtimoiy nazariyotchilar go‘zallik va axloqiy qadriyatlarning jamiyatdagi o‘rni va ijtimoiy strukturaga ta’sirini ko‘rib chiqqan. Marksizm va strukturalizm nuqtayi nazaridan, go‘zallik va axloqiy qadriyatlar ijtimoiy sinflar va kuchlar o‘rtasidagi munosabatlarni aks ettiruvchi omil sifatida qaralgan.

Adabiyotlarning tahlili, shuningdek, zamonaviy jamiyatda go‘zallik va axloqiy qadriyatlarning qanday shakllanishi va rivojlanishini ham ko‘rsatadi. Globalizatsiya, madaniy o‘zgarishlar va texnologik rivojlanishlar go‘zallik va axloqiy qadriyatlarni yangilash va ularni yangicha yondashuvlar bilan mustahkamlash zaruratini yuzaga keltirgan. Ko‘plab ijtimoiy tadqiqotlarda, jumladan, gender, etnik va madaniy tenglik masalalariga qaratilgan izlanishlarda, go‘zallik va axloqiy qadriyatlarning jamiyatda adolat va tenglikni ta’minlashdagi o‘rni tahlil qilinadi. Shunday qilib, go‘zallik va axloqiy qadriyatlar o‘rtasidagi aloqalar va ularning jamiyatdagi ahamiyatini tushunish uchun tarixiy, falsafiy va ijtimoiy tahlillarni o‘rganish zarur. Adabiyotlarning tahlili, ayniqsa, bu tushunchalarning zamonaviy ijtimoiy tizimda qanday rivojlanishi va ularning jamiyatning barqarorligi va taraqqiyotiga qanday ta’sir ko‘rsatishi masalalariga yangi yondashuvlar kiritishga yordam beradi.

Tadqiqot metodologiyasi. Go‘zallik va axloqiy qadriyatlarning jamiyatdagi o‘rni va ahamiyati mavzusida olib boriladigan tadqiqotning metodologiyasi, asosan, ijtimoiy fanlar doirasida qo‘llaniladigan turli metodlarni o‘z ichiga oladi. Ushbu tadqiqotning maqsadi go‘zallik va axloqiy qadriyatlarning jamiyatdagi rivojlanishiga, ularning bir-biriga ta'siriga va jamiyatning ijtimoiy-huquqiy tizimiga qanday ta'sir qilayotganini o‘rganishdan iborat. Tadqiqot metodologiyasi quyidagi asosiy usullar va yondashuvlarni o‘z ichiga oladi:

Nazariy tahlil. Tadqiqotning birinchi bosqichi go‘zallik va axloqiy qadriyatlarning falsafiy, ijtimoiy va madaniy asoslarini tahlil qilishdir. Ushbu bosqichda, ayniqsa, tarixiy va zamonaviy falsafiy qarashlar, estetika va axloqiyotga oid adabiyotlar o‘rganildi. Platon, Arestotel, Kant, Shiller kabi faylasuflarning go‘-

zallik va axloqiy qadriyatlar haqidagi qarashlari asosida nazariy tahlil o‘tkazildi. Bu yondashuv yordamida go‘zallik va axloqiy qadriyatlarning o‘zaro bog‘liqligi, ularning jamiyatdagi o‘rni va ahamiyati aniqlandi.

Empirik tadqiqot (empirik usullar). Tadqiqotda amaliy, ijtimoiy muhitda o‘rganiladigan empirik ma’lumotlar yig‘ish uchun bir qator usullar qo‘llanildi.

So‘rovnoma. Jamiyatdagi turli guruhlar (yoshlar, o‘qituvchilar, san'atshunoslar, ijtimoiy faol fuqarolar va boshqalar) orasida go‘zallik va axloqiy qadriyatlarning qanday qabul qilinishi, tushunilishi va ularga bo‘lgan munosabatni aniqlash maqsadida so‘rovnomalar o‘tkazildi. So‘rovnoma yordamida odamlarning go‘zallik va axloqiy qadriyatlar haqidagi fikrlarini va ularni jamiyatdagi o‘rni haqidagi qarashlarini o‘rganish mumkin.

Intervyu. So‘rovnomalar bilan birga, chuqur tahlil qilish maqsadida mutaxassislar, madaniyatshunoslar, pedagoglar va jamiyat faollaridan intervyular olinadi. Bu intervyular orqali go‘zallik va axloqiy qadriyatlarning jamiyatdagi ahamiyati haqidagi fikrlar aniqroq va batafsil ravishda yig‘iladi.

Kontent tahlili (kontent-analiz). Go‘zallik va axloqiy qadriyatlarning ijtimoiy tarmoqlar, ommaviy axborot vositalari va san'at asarlaridagi ifodalanishi o‘rganildi. Bu yondashuv orqali media, filmlar, kitoblar, reklama va boshqa vizual mahsulotlarda go‘zallik va axloqiy qadriyatlar qanday tasvirlanishi va jamiyatda qanday aks etishini aniqlash mumkin. Kontent tahlili yordamida go‘zallik va axloqiy qadriyatlarning mass-media va san’at orqali qanday normativ va ijtimoiy xabarlar tarqatilishi ko‘rib chiqildi.

Sotsiologik tadqiqot (sotsiologik usullar). Jamiyatdagi go‘zallik va axloqiy qadriyatlarning shakllanishi va rivojlanishining ijtimoiy omillarini aniqlash uchun sotsiologik yondashuvlar qo‘llaniladi. Bu yondashuvda jamiyatning turli qatlamlari orasida go‘zallik va axloqiy qadriyatlarning qanday tarqatilishi va ularning jamiyatdagi strukturalarga ta'siri o‘rganiladi. Bunda ijtimoiy guruhlar, sinflar, etnik va madaniy farqlar, shuningdek, iqtisodiy va siyosiy omillar tahlil qilinadi.

Tarixiy yondashuv. Go‘zallik va axloqiy qadriyatlarning tarixiy rivojlanishini o‘rganish uchun tarixiy metodologiya qo‘llaniladi. Bu metod yordamida qadimgi davrlardan to zamonaviy davrgacha bo‘lgan vaqt oralig‘ida go‘zallik va axloqiy qadriyatlar qanday o‘zgargani va rivojlangani tahlil qilinadi. Tarixiy yondashuv go‘zallik va axloqiy qadriyatlarning tarixiy kontekstga qarab qanday shakllanganini, madaniy va siyosiy omillar ta'sirida qanday o‘zgarganini aniqlashga imkon beradi.

Kross-madaniy tahlil. Go‘zallik va axloqiy qadriyatlarning jamiyatdagi o‘rni va ahamiyatini tahlil qilishda, kross-madaniy yondashuv yordamida turli madaniyatlar va ijtimoiy tizimlarda go‘zallik va axloqiy qadriyatlar qanday farqlanishi va o‘zaro ta'sirlashishini o‘rganish mumkin. Bu yondashuvda, masalan, Sharq va G‘arb madaniyatlaridagi go‘zallik va axloqiy qadriyatlarning taqqoslanishi orqali umumiy va o‘ziga xos jihatlar aniqlandi.

Umuman, tadqiqot metodologiyasining asosiy maqsadi go‘zallik va axloqiy qadriyatlarning jamiyatdagi o‘rni va ahamiyatini yanada chuqurroq tushunishdir. Har bir metod, o‘zining o‘ziga xos yondashuvi bilan, bu tushunchalarning jamiyatdagi roli, rivojlanishi, ta’siri va kelajakdagi rivojlanishiga oid aniq natijalarga olib keladi. Metodlarning kombinatsiyasi orqali go‘zallik va axloqiy qadriyatlarning jamiyatdagi integratsiyasini va ularning ijtimoiy tizimlarga ta’sirini yaxshiroq o‘rganish mumkin.

Tahlil va natijalar. Go‘zallik va axloqiy qadriyatlarning jamiyatdagi o‘rni va ahamiyati tadqiqotining tahlil va natijalar qismi, yuqorida keltirilgan metodologiya asosida olingan empirik ma’lumotlar va nazariy fikrlarni o‘z ichiga oladi. Ushbu bo‘limda tadqiqot davomida olingan asosiy xulosalar, go‘zallik va axloqiy qadriyatlarning jamiyatdagi ta’siri va ahamiyati haqida olingan natijalar keltiriladi.

Birinchidan, go‘zallik va axloqiy qadriyatlarning ijtimoiy qabul qilinishi. Tadqiqotning birinchi bosqichida olingan so‘rovnoma va intervyu natijalariga ko‘ra, jamiyatda go‘zallik va axloqiy qadriyatlar turlicha qabul qilinadi va ularning ahamiyati turli guruhlar o‘rtasida farq qiladi. Yoshlar orasida go‘zallik ko‘proq tashqi ko‘rinish va estetik baholash asosida qabul qilinadi, bu esa zamonaviy media va reklama orqali ko‘rsatiladigan go‘zallik idealiga mos keladi. Biroq kattalar va o‘rta yoshdagi respondentlar go‘zal narsalarni faqat tashqi ko‘rinish bilan emas, balki ichki go‘zallik va axloqiy fazilatlar bilan ham bog‘laydilar.

Axloqiy qadriyatlarning qabul qilinishi esa ko‘proq an'anaviy qadriyatlar va madaniy normativlarga asoslanadi. Axloqiy qadriyatlar, masalan, adolat, halollik, mas'uliyat hissi va hurmat, jamiyatning ko‘pchilik qatlamlari tomonidan ijobiy baholanadi, ammo ba’zi yoshlar va innovatsion fikrlaydigan guruhlar axloqiy qadriyatlarning ba'zi jihatlariga nisbatan yangicha yondashuvni talab qilmoqda.

Ikkinchidan, go‘zallik va axloqiy qadriyatlarning o‘zaro bog‘liqligi. Tadqiqot natijalari go‘zallik va axloqiy qadriyatlar o‘rtasida yaqin va uzviy bog‘liqlik mavjudligini ko‘rsatadi. So‘rovnoma va intervyular orqali to‘plangan fikrlarga ko‘ra, ko‘pchilik ishtirokchilar go‘zal inson nafaqat tashqi ko‘rinishi bilan, balki ichki go‘zalligi, ya’ni axloqiy fazilatlari bilan ham go‘zal deb hisoblaydi. Bu fikr, ayniqsa, o‘rta va yuqori

yoshdagi respondentlar orasida keng tarqalgan. Ularning fikriga koʻra, goʻzallik va axloqiy qadriyatlar bir-birini toʻldirib, insonning jamiyatdagi oʻrni va obroʻsini belgilaydi.

Bundan tashqari, goʻzal koʻrinishga ega boʻlgan odamlarning axloqiy qadriyatlarni oʻzida mujassamlashtirishi ijtimoiy jihatdan koʻproq qadrlanadi. Biroq yosh avlod orasida goʻzal tashqi koʻrinishning axloqiy qadriyatlar bilan bogʻliqligi kamroq seziladi va baʼzida tashqi koʻrinishning oʻziga xosligi axloqiy fazilatlar bilan solishtirilganda ustun qoʻyiladi.

Uchinchidan, goʻzallik va axloqiy qadriyatlarning jamiyatdagi munosabatlarga ta'siri. Tadqiqotning natijalariga koʻra, goʻzallik va axloqiy qadriyatlar jamiyatdagi ijtimoiy aloqalar va munosabatlarga sezilarli ta'sir koʻrsatadi. Goʻzallik nafaqat estetik baholashda, balki ijtimoiy muvaffaqiyatda ham muhim rol oʻynaydi. Goʻzal koʻrinishga ega boʻlgan odamlar koʻproq ijtimoiy hurmat va eʼtibor olishadi, ular ijtimoiy guruhlar orasida yuqori obroʻga ega boʻladi. Biroq bu hurmat va eʼtibor koʻpincha tashqi koʻrinishga asoslanadi va axloqiy qadriyatlar esa jamiyatda koʻproq uzoq muddatli muvaffaqiyatga olib keladi.

Axloqiy qadriyatlarning jamiyatdagi ahamiyati koʻproq ijtimoiy barqarorlik va tinchlikka taʼsir qiladi. Tadqiqotda ishtirok etganlarning aksariyati, ijtimoiy hurmat va oʻzaro ishonchning axloqiy qadriyatlar asosida mustahkamlanishini taʼkidlashgan. Axloqiy qadriyatlarning yuksalishi jamiyatda adolat, tenglik va hamjihatlikni ta'minlaydi.

Toʻrtinchidan, goʻzallik va axloqiy qadriyatlarning zamonaviy ijtimoiy tizimga taʼsiri. Zamonaviy jamiyatda goʻzallik va axloqiy qadriyatlarning taʼsiri globalizatsiya va madaniy almashinuvlarga bogʻliq ravishda oʻzgarib bormoqda. Olingan natijalar shuni koʻrsatadiki, zamonaviy texnologiyalar, media va internet goʻzallik va axloqiy qadriyatlarni yangi shakllarda taqdim etmoqda. Goʻzallik standartlari global miqyosda birlashgan boʻlsa-da, har bir madaniyat oʻzining an'anaviy va axloqiy qadriyatlarini saqlab qolishga harakat qilmoqda. Shu bilan birga, goʻzallik va axloqiy qadriyatlarning birgalikda rivojlanishi, jamiyatlarning barqarorligini va rivojlanishini ta'minlaydi.

Darhaqiqat, tadqiqot natijalari, goʻzallik va axloqiy qadriyatlarning jamiyatdagi oʻrni va ahamiyatini koʻrsatib beradi. Goʻzallik faqat tashqi koʻrinish bilan bogʻliq emas, balki insonning ichki dunyosini, axloqiy fazilatlarini ham aks ettiradi. Axloqiy qadriyatlar esa jamiyatdagi oʻzaro hurmat, adolat va tinchlikni taʼminlaydi. Ular bir-birini toʻldirib, ijtimoiy barqarorlikni, hamjihatlikni va taraqqiyotni ta'minlashda muhim rol oʻynaydi. Goʻzallik va axloqiy qadriyatlar birgalikda jamiyatni yanada mustahkam va adolatli qilishga yordam beradi. Bu tushunchalar jamiyatning maʼnaviy, estetik va axloqiy salohiyatini oshirishda asosiy omil hisoblanadi.

Xulosa va takliflar. Goʻzallik va axloqiy qadriyatlarning jamiyatdagi oʻrni va ahamiyati tadqiqoti, ularning ijtimoiy hayotdagi beqiyos rolini namoyish etadi. Tadqiqot jarayonida goʻzallik nafaqat tashqi koʻrinish, balki ichki fazilatlar bilan ham bogʻlanishini koʻrsatdi. Goʻzallik va axloqiy qadriyatlar oʻrtasidagi oʻzaro bogʻliqlik jamiyatda bir-birini toʻldiruvchi va mustahkamlovchi omil sifatida muhim ahamiyatga ega. Tadqiqot natijalariga koʻra, goʻzallik faqat tashqi koʻrinish bilan oʻlchanmaydi, balki insonning axloqiy xulq-atvori, ijtimoiy munosabatlaridagi hurmat va masʼuliyat bilan ham chambarchas bogʻliqdir.

Axloqiy qadriyatlar jamiyatda barqarorlik va ijtimoiy tinchlikni ta'minlashda muhim rol oʻynaydi. Odamlar oʻrtasidagi oʻzaro ishonch va hurmat, shuningdek, adolat va tenglikni ta'minlashda axloqiy qadriyatlar asosiy oʻrin tutadi. Bu qadriyatlar jamiyatning maʼnaviy barqarorligini, rivojlanish va yangilanishni hamda ijtimoiy tizimlar orasidagi muvozanatni ta'minlaydi.

Tadqiqotda, shuningdek, goʻzallik va axloqiy qadriyatlarning jamiyatdagi ta'sirining turlicha va doimiy oʻzgarishini koʻrsatdi. Bugungi kunda goʻzallik va axloqiy qadriyatlar ommaviy axborot vositalari, media va internet orqali keng tarqalgan boʻlsa-da, ular hali ham an'anaviy va madaniy qadriyatlar bilan bogʻliq boʻlib qolmoqda. Shuningdek, turli madaniyatlar va jamiyatlar oʻrtasida bu qadriyatlarning oʻziga xos koʻrinishlari mavjud boʻlib, ular oʻzaro aloqalar va taʼsirlashuvda muhim oʻrin egallaydi.

Takliflar. Goʻzallik va axloqiy qadriyatlar oʻrtasidagi bogʻliqlikni kuchaytirish. Jamiyatda goʻzallik va axloqiy qadriyatlar oʻrtasidagi bogʻliqlikni kuchaytirish zarur. Madaniyat va sanʼat sohalarida goʻzallikning axloqiy fazilatlar bilan uygʻun boʻlishini targʻib etish, yoshlar oʻrtasida bu qadriyatlarni yanada mustahkamlashga yordam beradi. Maktablar, universitetlar va ijtimoiy tashkilotlar axloqiy qadriyatlarni tarqatishda va goʻzallikning ichki mohiyatini tushuntirishda faol ishtirok etishlari lozim.

Medianing rolini kuchaytirish. Mass-media, televizor va internet platformalarida goʻzallik va axloqiy qadriyatlar haqidagi notoʻgʻri yoki yuzaki taqdimotlar jamiyatda notoʻgʻri tushunchalarga olib kelishi mumkin. Shu bois, media vositalari goʻzallikni faqat tashqi koʻrinish bilan emas, balki insonning ichki goʻzalligi va axloqiy qadriyatlari bilan ham bogʻlab koʻrsatishga harakat qilishlari kerak. Bu, ayniqsa, yoshlar orasida toʻgʻri axloqiy va estetik qarashlarni shakllantirishga yordam beradi.

Ijtimoiy ta'lim va tarbiya jarayonini jonlantirish. Go'zallik va axloqiy qadriyatlarni yosh avlodga singdirish maqsadida ta'lim tizimida maxsus kurslar va treninglar tashkil etilishi zarur. Bunday kurslar orqali o'quvchilarga nafaqat go'zallikni tashqi ko'rinish bilan bog'lash, balki ichki go'zallik va axloqiy fazilatlarni qadrlashni o'rgatish mumkin. Shu bilan birga, axloqiy qadriyatlarning muhimligini tushuntirish ham yoshlarning ma'naviy rivojlanishiga yordam beradi.

Jamiyatda axloqiy standartlarni yuqori darajada saqlash. Jamiyatda adolat, tenglik va hurmat kabi axloqiy qadriyatlarni saqlash va rivojlantirish kerak. Hukumat va ijtimoiy tashkilotlar, jamiyatda axloqiy me'yorlarni rivojlantirish uchun qonunlar va normativlarni ishlab chiqishlari va ularni keng tarqatishlari zarur. Bu orqali ijtimoiy barqarorlikni, ijtimoiy himoyani va odamlarning hurmatini ta'minlash mumkin.

Kross-madaniy o'zaro aloqalar va tadqiqotlarni kengaytirish. Go'zallik va axloqiy qadriyatlar o'rtasidagi o'zaro aloqalar va ularning turli madaniyatlarda qanday shakllanishi bo'yicha kross-madaniy tadqiqotlarni rivojlantirish zarur. Madaniyatlararo aloqalarni chuqurlashtirish, go'zallik va axloqiy qadriyatlarning universal va o'ziga xos jihatlarini tushunish va ulardan samarali foydalanish imkonini yaratadi.

Yoshlarni axloqiy qadriyatlarga yondoshuvni o'zgartirish. Yoshlar orasida go'zallik va axloqiy qadriyatlarni o'zaro bog'lab ko'rsatish, yoshlarning axloqiy qarashlarini shakllantirishda samarali bo'lishi mumkin. Yoshlar, o'zlarining tashqi ko'rinishlariga e'tibor berish bilan birga, ichki dunyolarini rivojlantirishga ham e'tibor qaratishlari kerak. Ular uchun axloqiy qadriyatlar va go'zal inson bo'lishning ahamiyatini tushuntirish zarur.

Xulosa qilib aytganda, go'zallik va axloqiy qadriyatlar jamiyatda muhim ijtimoiy va madaniy rol o'ynaydi. Ularning o'zaro bog'liqligi jamiyatda barqarorlikni, hamjihatlikni va rivojlanishni ta'minlaydi. Tadqiqot davomida taqdim etilgan takliflar, go'zallik va axloqiy qadriyatlarning jamiyatdagi o'rnini yanada mustahkamlashga, yoshlar va ijtimoiy guruhlar o'rtasidagi axloqiy muvozanatni saqlashga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

(1). G'aybullayev O.M. Nafosat falsafasi. Darslik, Samarqand, Samarqand davlat Chet tiilar instituti nashriyoti, 2024, 544-bet.

(2). Платон. Государство. М., "АСТ", 2021, с. 448. ISBN 9785170983438.

(3). Аристотель. Никомахова этика. Электронная библиотека "Гражданского общества", электронный ресурс, с. 205.URL:http://www.civisbook.ru.

(4). Иммануил Кант. Принцип чистого разума с комментариями и объяснениями. Издательство "АСТ", 2020, с. 224. SBN 978-5-17-104564-7.

(5). Лукач Д. Своеобразие эстетического (переводчики: А.Ю.Айхенвальд, М.А.Журипская, А.Г.Левинтон, Б.Э.Разлогова). Москва, "Прогресс", 1987, с. 574.

(6). Вебер М. Протестантская этика и дух капитализма (переводчик М.И.Левина). М., "АСТ", 2021, с. 352. ISBN 978-5-17-133943-2.

Mavlyanov Umid Nasriddinovich (Guliston davlat universiteti "Tarix" kafedrasi mudiri, fals.f.b.falsafa doktori (PhD); e-mail: umidmn@rambler.ru)

FAXRUDDIN ALI SAFIY MA'NAVIYAT XUSUSIDA

Annotatsiya. *Zamonaviy globallashib borayotgan dunyoda o'z milliy manfaatlari hamda ota-bobolari qadriyatlariga sodiq avlodni tarbiyalash dolzarb muammolardan biriga aylandi. Mazkur muammolarni yechish hamda zamonaviy barkamol avlodni tarbiyalash jarayonida o'tmish mutafakkirlarimiz merosining o'rni beqiyosdir. Alloma mutafakkirlarimiz o'z asarlarida barcha zamon va makonlar uchun ham ahamiyatli bo'lgan, o'z davrining barcha talablariga javob beradigan barkamol avlodni shakllantirish usullarini ko'rsatib ketganlar. Mazkur maqolamizda o'tmish mutafakkirlarimizdan biri bo'lgan Faxruddin Ali Safiyning ma'naviyat, uning o'ziga xosligi, mohiyati, mazmuni va vazifalari to'g'risidagi qarashlari o'rganilgan.*

Kalit so'zlar: *Ali Safiy, ma'naviyat, axloq, meros, mutafakkir, tasavvuf, murid, murshid.*

Мавлянов Умид Насриддинович (заведующий кафедрой «История» Гулистанского государственного университета, доктор философии (PhD) по философским наукам; e-mail: umidmn@rambler.ru)

ФАХРУДДИН АЛИ САФИ О ДУХОВНОСТИ

Аннотация. *В современном глобализированном мире одной из актуальных проблем стало воспитание поколения, верного своим национальным интересам и ценностям предков. Роль наследия мыслителей прошлого несравненно важна в процессе решения этих проблем и воспитания всесторонне развитого поколения. В своих произведениях наши ученые-мыслители показали методы*